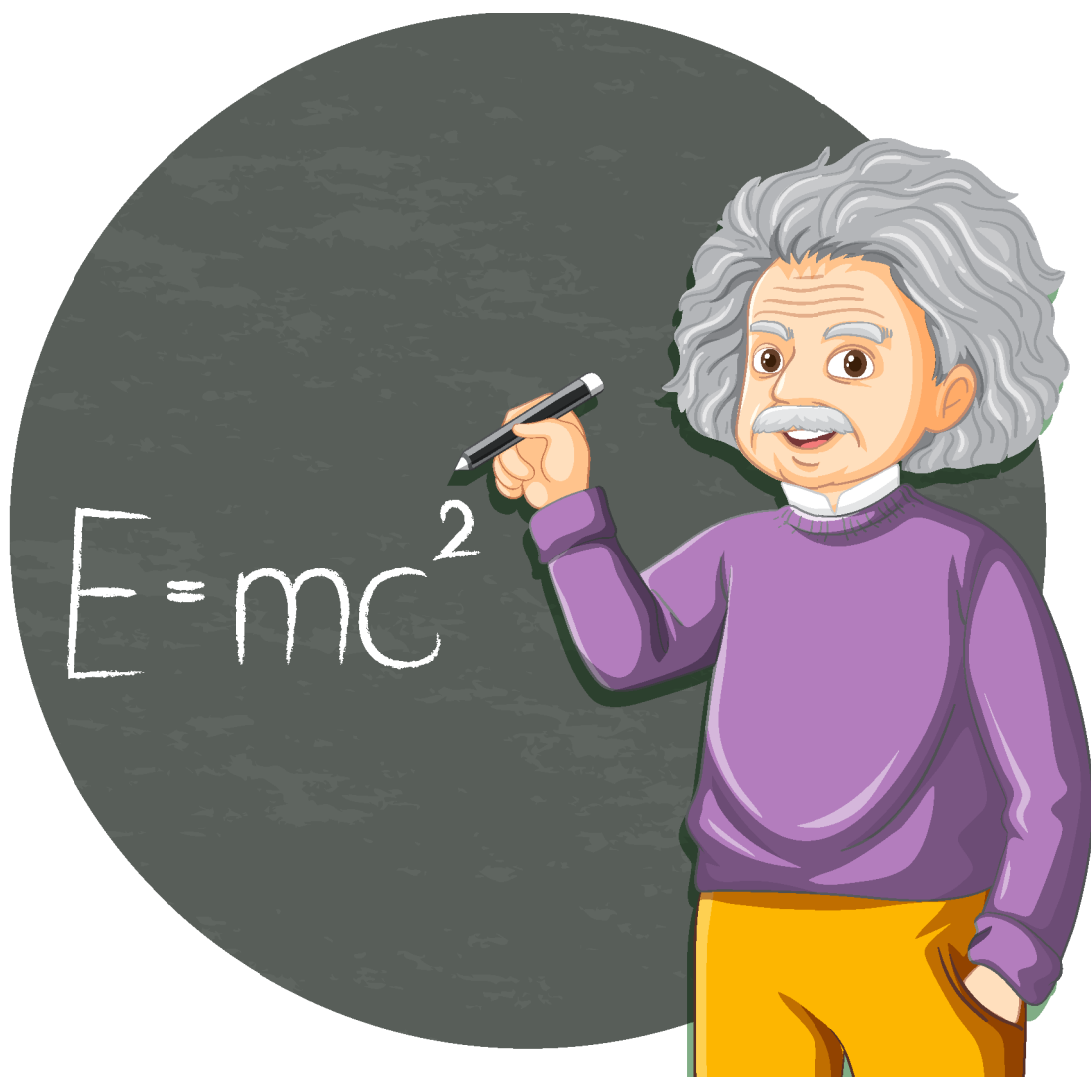

کمپ آموزشی

تفکر

انتقادی و خلاق

«خلاقیت دیدن چیزی است که دیگران هم می‌بینند و فکر کردن به چیزی است که هیچ‌کس، هرگز، به آن فکر نکرده است»

آلبرت اینشتین

اهداف برگزاری دوره‌های آموزش تفکر انتقادی و تفکر خلاق:

- آموزش مهارت‌های اندیشه، منطق، تدبیر، تخیل و نوآوری در زندگی نوجوانان
- افزایش انگیزه نوجوانان در مدیریت یادگیری
- تقویت مهارت‌های فردی، گروهی و ذهن‌آگاهی نوجوانان
- تقویت اعتمادبه‌نفس و خودباوری نوجوانان
- زمینه‌سازی برای بروز و نمود خلاقیت و حل مساله

چرا آموزش تفکر؟

در برنامه‌های اجتماعی کشورهای توسعه‌یافته، نوجوانان با یادگیری تولید و ارزیابی دانش، شفاف‌سازی مفاهیم و ایده‌ها، جستجوی احتمالات، در نظر گرفتن جایگزین‌ها و حل مشکلات، توانایی تفکر انتقادی و خلاق را در زندگی فردی و اجتماعی خود توسعه می‌دهند. تفکر انتقادی و خلاق شامل تفکر گسترده و عمیق کودکان و نوجوانان با استفاده از مهارت‌ها، رفتارها و رویکردهایی مانند اندیشه پویا، منطق، تدبیر، تخیل و نوآوری است.

تفکر مولد، نوآورانه و هدفمند در یادگیری مؤثر اثرگذار بوده و نوجوانان با به‌کارگیری رشته‌ای از مهارت‌های تفکر، درک پیچیده‌ای از فرآیندهایی که می‌تواند در زمان مواجهه با مشکلات، موقعیت‌های تجربه‌نشده و ایده‌های جدید از آن‌ها استفاده کنند، به‌دست می‌آورند. علاوه بر این، توسعه تدریجی دانش در مورد تفکر و همچنین تمرین استفاده از راهبردهای تفکر می‌تواند انگیزه نوجوانان در مدیریت یادگیری و کشف فرصت جدید را افزایش دهد. نوجوانان بهره‌مند از این آموزش‌ها به حلال‌های مشکلات و متفکرانی با اعتماد به نفس و خود سازمان‌ده تبدیل می‌شوند.

تفکر انتقادی و تفکر خلاق

پاسخگویی به چالش‌های شهری قرن بیست و یکم (با فشارهای پیچیده محیطی، اجتماعی و اقتصادی) مستلزم آن است که شهروندان، خلاق، نوآور، مبتکر و سازگار باشند و بتوان با انگیزه و اعتماد به نفس در حل مشکلات پیرامونی بکوشند.

این مجموعه قابلیت، ترکیبی از دو نوع تفکر است: تفکر انتقادی و تفکر خلاق. اگرچه این دو نوع تفکر همپوشان یا جایگزین هم نیستند، اما به‌شدت به‌هم مرتبط بوده و ابعاد مکملی برای تفکر و یادگیری به ارمغان می‌آورند.

– **تفکر انتقادی** هسته اصلی اکثر فعالیت‌های فکری است که شامل یادگیری شناخت یا تعمیم یک استدلال، استفاده از شواهد برای تایید آن استدلال، نتیجه‌گیری مستدل و استفاده از اطلاعات برای حل مسائل است. نمونه‌هایی از مهارت‌های تفکر انتقادی عبارتند از: تفسیر، تحلیل، ارزیابی، توضیح، توالی، استدلال، مقایسه، پرسش، استنباط، فرضیه‌سازی، ارزیابی، آزمون و تعمیم.

– **تفکر خلاق** شامل یادگیری نوجوانان برای ایجاد و به‌کارگیری ایده‌های جدید در زمینه‌های خاص، دیدن موقعیت‌های موجود به روشی جدید، شناسایی توضیحات جایگزین، و دیدن یا ایجاد پیوندهای جدید است که نتیجه مثبتی ایجاد می‌کند. این ماهیت شامل ترکیب قطعات برای شکل دادن به چیزی اصلی، غربال کردن و اصلاح ایده‌ها برای کشف موضوعات محتمل، ساختن نظریه‌ها و اشیاء، و عمل بر اساس شهود است. محصول این تلاش خلاق می‌تواند شامل برون‌دادها و تصاویر پیچیده، تحقیقات و تجربیات، خروجی دیجیتال و کامپیوتری باشد یا به صورت واقعیت مجازی محقق شود.

مهارت‌های تفکر خلاق نوجوانان از طریق فرصت‌های یادگیری در کارگاه‌های تعاملی که فعالیت‌های نوآورانه، کارآفرینانه و پروژه محور را تحلیل می‌کنند و با ارائه پاسخی خلاقانه به محیط، مشکلات، امکانات و ... تقویت و تمرین می‌شوند، توسعه می‌یابند. نوجوانان با چنین آموزش‌هایی یاد می‌گیرند که با استفاده از تفکر خلاق به چالش‌های استراتژیک و مبتنی بر مشکل پاسخ دهند. به عنوان مثال، یک نوجوان می‌تواند سناریوهای شغلی احتمالی را بر اساس داده‌های بازار کار محلی و قابلیت‌های شخصی خود ارزیابی کند.

سرفصل‌های آموزشی کارگاه‌های تفکر انتقادی و تفکر خلاق

سرفصل‌های آموزش توانمندسازی تفکر انتقادی و خلاق، مجموعاً ۱۲ کارگاه تعاملی ۲/۵ ساعته (جمعاً ۳۰ ساعت) با تعداد نفرات ۳۰-۳۵، برای دانش‌آموزان نوجوان ۱۲-۱۸ ساله (متوسطه اول و دوم) دختر و پسر، مشتمل بر چهار فاز مرتبط به هم (بر اساس چهار عنصر تشکیل‌دهنده تفکر انتقادی و خلاق) است.

کارگاه‌های تفکر انتقادی و تفکر خلاق، از چهار فاز (هر فاز ۳ کارگاه متوالی) با عناوین «پرسش‌گری»، «ایده‌پردازی»، «تأمل» و «آنالیز» تشکیل شده است:

یک. پرسش‌گری: شناسایی، کاوش و سازماندهی اطلاعات و ایده‌ها

برنامه این جلسات از دوره (جلسه ۱ الی ۳) شامل توسعه مهارت‌های پرس‌وجو در نوجوانان است. در این جلسه نوجوانان در مورد موضوعات مختلف پیرامون خود همچون شهر، جامعه، مدرسه، رسانه و هر موضوع دیگری سوالاتی را مطرح می‌کنند و خودشان با راهبری مدرس اطلاعات و ایده‌ها را شناسایی و شفاف می‌کنند و سپس اطلاعات را سازماندهی و پردازش می‌کنند. آن‌ها از رویکرد پرسش‌گری برای بررسی و تجزیه و تحلیل ایده‌ها و مسائل، درک و ارزیابی اطلاعات و ایده‌ها و جمع‌آوری، مقایسه و ارزیابی اطلاعات با استفاده از طیف وسیعی از منابع استفاده کنند.

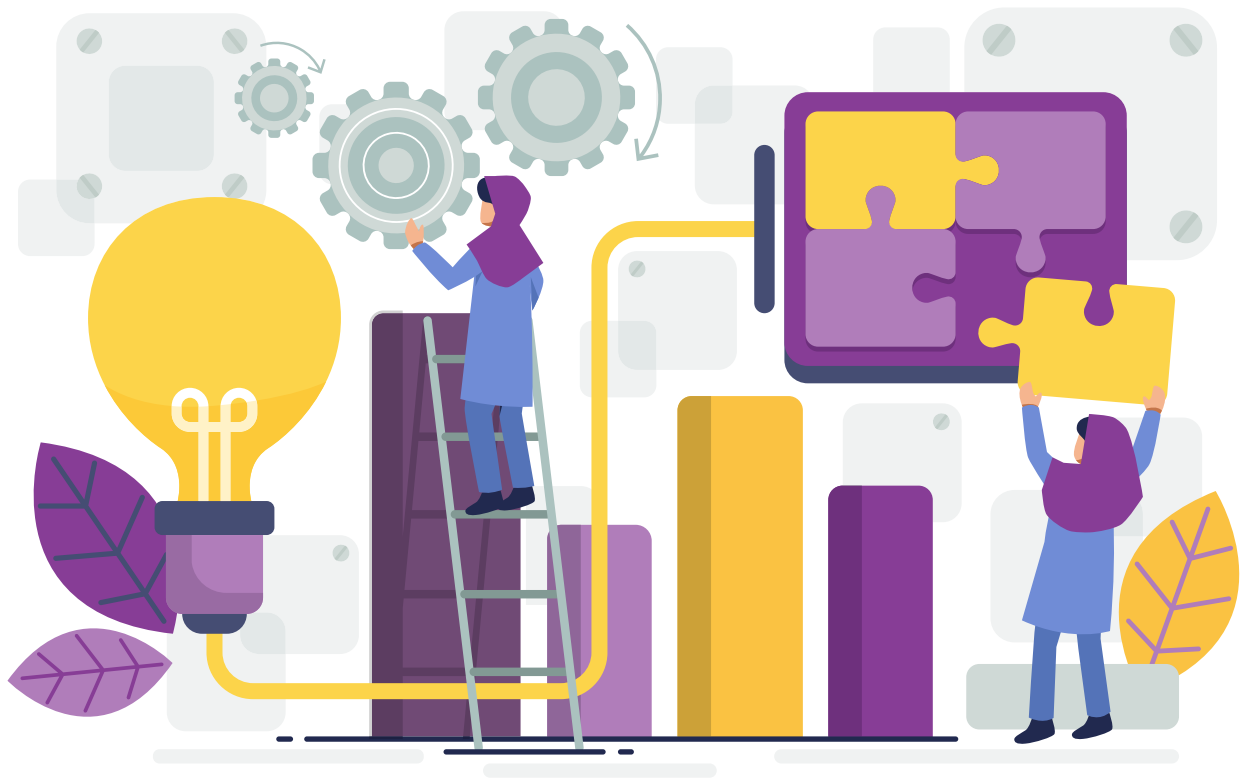
دو. ایده‌پردازی: خلق ایده‌ها، امکانات و اقدامات

برنامه این جلسه‌های کارگاه (جلسه ۴ الی ۶) شامل خلق ایده‌ها و پیشنهاد راه‌حل‌ها و اقدامات و همچنین ارائه راه‌حل برای تکمیل اقدامات و بازبینی ایده‌های تعریف شده توسط نوجوانان با راهبری مدرس است. در این جلسه نوجوانان امکانات موجود را بررسی می‌کنند و ایده‌ها را از طریق در نظر گرفتن جایگزین‌های غیرمعمول، جستجوی راه‌حل‌ها و عملی کردن ایده‌ها به همدیگر متصل می‌کنند. آن‌ها موقعیت‌ها را بررسی می‌کنند و جایگزین‌هایی را برای بهبود اقدامات مدیریت شهری، سنجیده و ارزیابی گزینه‌ها و اقدام‌ها را در زمان جستجوی راه‌حل‌ها، انجام می‌دهند.

سه. تامل: بازخورد به اندیشه‌ها و فرآیندها

گروه سوم جلسات این کارگاه (جلسه ۷ تا ۹) شامل اصول تفکر نوجوانان، تنظیم و توضیح ابعادی از موضوع که در بازه زمانی بین دو جلسه به آن فکر کرده‌اند و شناخت و تحلیل تفکر پشت هر کدام از انتخاب‌ها، استراتژی‌ها و اقدامات انجام شده در جلسه قبل است. نوجوانان درباره تفکر (با تعریف فراشناختی)، تأمل در اقدامات و فرآیندها، و انتقال دانش به زمینه‌های جدید برای ایجاد گزینه‌ها یا ایجاد فرصت‌ها فکر می‌کنند. آن‌ها دانش به دست آمده در یک زمینه را برای روشن کردن زمینه دیگر آن مساله به کار می‌برند.

چهار. آنالیز: تجزیه و تحلیل، ترکیب و ارزیابی استدلال و رویه‌ها

سه جلسه آخر این کارگاه (جلسات ۹ تا ۱۲) شامل تجزیه و تحلیل، ترکیب و ارزیابی استدلال و روش‌های مورد استفاده برای یافتن راه‌حل‌ها، ارزیابی و توجیه نتایج یا اطلاع‌رسانی در مورد مطالعات انجام گرفته حفاصل دو فاز آخر (کارگاه‌های تامل و آنالیز) جلسات دوره، برای اثبات امکان‌پذیری راه‌حل‌های غیرمعمول توسط نوجوانان است. نوجوانان منطق و استدلال پشت انتخاب‌ها را واکاوی کرده، مورد بحث قرار داده و ارزیابی می‌کنند. آن‌ها اجزای تصمیمات اتخاذ شده و اقدامات پیش‌بینی شده را تدقیق کرده و ایده‌ها، روش‌ها و نتایج را بر اساس معیارهای طرح شده توسط مدرس ارزیابی می‌کنند.

 <https://khwarizmi-foundation.com>

 <https://termeh-house.ir>

 @khwarizmi_com

 @termehhouse